

Aan Minister BZK
Van Directeur Democratie en Bestuur

nota

Advies Commissie Toezicht financiën politieke partijen
inzake jaarverantwoording 2021

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2022-0000625906

Datum

22 november 2022

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

CZW

Bijlage(n)

2

Aanleiding

- 1) De Commissie van toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp) heeft advies uitgebracht over de door de politieke partijen aangeleverde verantwoordingen over 2021. Met de bijgevoegde brief wordt dit advies aangeboden aan de Tweede Kamer en wordt op het advies gereageerd.
- 2) De financiële verslagen en de overzichten van de giften en schulden van de politieke partijen over 2021 moeten openbaar worden gemaakt.

Geadviseerd besluit

- Instemmen met het aanbieden van het advies van de Ctfpp en de reactie daarop aan de Tweede Kamer.
- Instemmen met de publicatie van de overzichten van giften en schulden en de financiële verslagen van politieke partijen over 2021.

Kern

Hoofdpijnen advies Ctfpp en voorgestelde reactie

Algemene bevindingen

In de reactie op het advies van de Ctfpp wordt allereerst ingegaan op enkele algemene bevindingen van de commissie. Dit gaat ten eerste om het (herhaalde) advies om de verslagen van de reviews van de Auditdienst Rijk niet-geanonimiseerd openbaar te maken en een informatie- en controleprotocol op te stellen. In reactie hierop wordt verwezen naar uw Kamerbrief van 4 oktober jl., waarin wordt gemeld dat u de mogelijkheden om de niet-geanonimiseerde reviewverslagen openbaar te maken onderzoekt en dat het controleprotocol in voorbereiding is (het conceptprotocol is met de vereniging van accountants gedeeld en naar verwachting is het protocol begin 2023 gereed). Ten tweede constateert de Ctfpp dat er een toename in de giften in natura en van giften van bedrijven is en adviseert de commissie om de transparantie hierover te vergroten. In reactie hierop wordt verwezen naar enkele maatregelen in de op 1 januari a.s. in werking tredende Evaluatiewet financiering politieke partijen, zoals de verplichting om bij giften van rechtspersonen te melden wie de uiteindelijk belanghebbenden van deze rechtspersoon zijn.

Aanbevelingen individuele politieke partijen

Vervolgens doet de Ctfpp een aantal aanbevelingen ten aanzien van de verslagen van individuele politieke partijen. Van tien politieke partijen is de verantwoording volledig en juist. Van acht politieke partijen is de verantwoording niet beoordeeld

door de Ctfpp omdat deze niet aan alle verantwoordingsvereisten voldeed. Dit betreft de PvdA, DENK, Volt, BBB, Bij1, BVNL, 50PLUS en OPNL. In de concept-Kamerbrief wordt bij ieder van deze politieke partijen genoemd waarin de verantwoording tekortschiet. Voor een deel gaat dit om administratieve gebreken die zich in het verleden vaker hebben voorgedaan. Een voorbeeld hiervan is het ontbreken van handtekeningen van bestuurders op een aanbiedingsbrief. In reactie hierop wordt aangegeven dat u in de Kamerbrief van begin 2023 over het al dan niet geanonimiseerd openbaar maken van de reviewverslagen van de ADR in zal gaan op de voorbereiding van de verantwoording over 2022 en het boetebeleid hierbij zal betrekken. Een uitkomst hiervan kan zijn dat politieke partijen in de toekomst zullen worden beboet indien er administratieve gebreken in de verantwoording zijn.

Onze referentie
2022-0000625906
Datum
22 november 2022

Verantwoording Volt en BIJ1

Vervolgens wordt in de reactie ingegaan op de gebreken in de verantwoordingen van Volt en BIJ1. U onderschrijft de conclusie van de Ctfpp dat de gebreken in de verantwoordingen van deze politieke partijen van "een dusdanige ernst zijn dat zij de kern van de Wfpp-subsidieregeling raken" en dat er door de onvoldoende kwaliteit van de verantwoordingen van deze partijen onvoldoende transparantie over hun financiering bestaat. Vervolgens meldt u dat u met beide politieke partijen in gesprek bent en de Kamer in de brief van begin 2023 zult informeren over de dan actuele stand van zaken.

Vrienden van de ChristenUnie

Voorts gaat de Ctfpp in op uw vraag of de groepering "Vrienden van de ChristenUnie" al dan niet als neveninstelling moet worden aangemerkt. De Ctfpp adviseert om deze groepering niet als neveninstelling aan te merken omdat de CU volledig zicht heeft op de donaties van deze groepering. De groep kent geen gezamenlijke organisatie, bankrekening of bestuur, waardoor artikel 5 van de Wfpp (over de aanwijzing van een rechtspersoon als neveninstelling) niet aan de orde is. In de brief geeft u aan dit advies van de Ctfpp over te nemen.

Eerdere adviezen Ctfpp

Aan het slot van het advies komt de Ctfpp nog terug op twee bevindingen uit eerdere adviezen. Dit gaat om het advies om de ADR over zowel 2019 als 2020 een review te laten verrichten bij de accountant van Forum voor Democratie. Dit advies is opgevolgd. Ten slotte merkt de Ctfpp nogmaals op dat er inhoudelijk niet gereageerd is op haar opmerking dat zij niet over het instrumentarium beschikt om de conclusie van uw ambtsvoorganger te kunnen controleren dat het CDA inzake de aanvullende transparantieplichtingen die golden bij de Tweede Kamerverkiezingen in lijn met de Wfpp heeft gehandeld. Dit heeft betrekking op berichtgeving dat het CDA voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021 bepaalde giften niet zou hebben gemeld. Op basis van de gegevens die het CDA n.a.v. deze berichtgeving aan BZK heeft verstrekt (en tevens op de website van de partij heeft gepubliceerd) en een gesprek dat de toenmalige directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen heeft gevoerd met de toenmalige partijvoorzitter van het CDA is destijds geconstateerd dat het CDA de regels in de Wfpp heeft gevolgd. In reactie op de opmerking van de Ctfpp zegt u toe dat u met de Ctfpp in gesprek zal gaan om te bezien of er mogelijkheden zijn om, binnen de wettelijke taken en bevoegdheden van de commissie, de Ctfpp in de toekomst bij vergelijkbare zaken beter te faciliteren, ook in het kader dat het adviesrecht van de Ctfpp na aanpassing van de wet wordt uitgebreid naar de reikwijdte van de

hele wet. Dit wordt betrokken bij het jaarlijkse gesprek tussen de Ctfpp en de directeur-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat.

Onze referentie
2022-0000625906

Openbaarmaking financiële verantwoordingen 2021 politieke partijen

Datum
22 november 2022

De financiële verantwoordingen van de politieke partijen en de overzichten en schulden van de politieke partijen en hun neveninstellingen over 2021 moeten openbaar worden gemaakt. Het ligt in de rede om dit tegelijkertijd te doen met het aanbieden van het advies van de Ctfpp aan de Tweede Kamer. De SP heeft als gevolg van haar afdrachtregeling de meeste giften ontvangen (bijna € 3,1 miljoen).